

ОДЛИКОВАЊА ЈОВАНА ДУЧИЋА У МУЗЕЈУ У ТРЕБИЊУ

ORDERS OF JOVAN DUCHICH IN THE TREBINJE MUSEUM

На захтев требињског музеја (посредством др Николе Кусовца), затражено је да се на основу фотографија сачуваног дела збирке одликовања Јована Дучића изврши рекогносцирање предмета. Већ површи увид у сачуване фотографије Дучића као посланика и амбасадора показују да један део његових одличја недостаје (неки потпуно, неки као делови комплета инсигнија). Но, без обзира на то, чини се да је и сачувани део Дучићевих одличја важан за познавање не само његове личности, већ и значаја дипломатије Краљевине Југославије у периоду између два рата.

РУМУНИЈА: *Орден румунске звезде* - Степен Великог крста и Први степен Основан 1864. године, за владе првог кнеза уједињене Румуније Јона Кузе. Најстарији румунски национални орден за заслуге. Карактеристични плаво емајлирани поновљени крст међу крацима има златни орлове којима су 1932. године замењени првобитни позлаћени зраци. У аверсу је златни иницијал краља Карола Првог, а у прстену који га окружује девиза Ордена *IN FIDE SALUS (У ВЕРИ ЈЕ СПАС)*. Међу Дучићевим одликовањима налази се комплетна гарнитура 1. степена, уведеног указом од 12. фебруара 1937. године и звезда Великог крста у моделу прописаном реформом од 9. маја 1932. године. Како је орденски знак са лентом 1 степена истоветан

одговарајућим инсигнијама Великог крста, Дучићу је по свој прилици у оквиру доделе вишег степена Ордена дата само звезда Великог крста, без орденског знака и ленте.

ЧЕХОСЛОВАЧКА: *Орден белог лава* - Степен Командирског крста

Орден је основан владиним указом од 7. децембра 1922. године у пет степена, са афилираном медаљом у два степена. Од самог почетка био је намењен искључиво награђивању страних држављана, а могао се додељивати за грађанске заслуге или за војне заслуге (у том случају са укрштеним мачевима у надвишењу). Међу Дучићевим одликовањима се налази орденски знак Командира (3. степен), који се носио о траци око врата. Мотив сребрног крунисаног лава који се налази у аверсу орденског знака историјски је грб чешког Краљевства, коме је на груди постављен штит са грбом Словачке, док се у реверсу, на крацима петокраке звезде, налазе емајлирани грбови Чешке, Словачке, Моравске, Шлеске и Поткарпатске Рутеније. Девиза Ордена је *PRAVDA VITEZI (ИСТИНА ЋЕ ПОБЕДИТИ)*. У времену Дучићевог дипломатског службовања, број дозвољених додела овог степена је са почетних 400 увећан на 750, а потом на 900 особа.

ГРЧКА: *Орден Спаситеља* - Други степен

Највиши по рангу орден Грчке основан је одлуком Четврте хеленске народне скупштине одржане у Аргосу 31. јула 1829. године, али је та одлука спроведена тек четири године касније Указом краља Отона Првог од 22. маја 1833. Орден је првобитно био намењен за изванредне заслуге Грка и Филхелена који су се истакли у борбама за ослобођење, али су га могли стећи и они грчки и страни држављани који су се истакли заслугама у држав-

ној цивилној или војној служби. Орден је реформисан по промени династије 1863. године, када су усвојене и његове визуелне карактеристике које ће остати непромењене до данас. Био је организован у пет степени, и у аверсу носи сликану икону Спаситеља на златној подлози окружену плавим прстеном на коме је девиза Ордена (у преводу: *ДЕСНИЦА ТВОЈА, ГОСПОДЕ, ПРОСЛАВИ СЕ У СИЛИ*, 2. књига Мојсијева, 15-6). Дучић је био одликован 2. степеном овог високог ордена. Инсигније тог степена се састоје од орденског знака о огрлицу и осмокраке сребрне звезде.

ИТАЛИЈА: *Орден италијанске круне* - Степен Велике ленте

Први орден уједињене Италије основан је Указом краља Виторија Емануела Другог 20. фебруара 1868. године. По рангу је следио два историјска витешка ордена савојске Династије (*Орден пресветог Благовештења* и *Орден светих Мауриција и Лазара*), и био је организован у пет степена. После реорганизације од 1929. године додељиван је италијанским и страним држављанима за изузетне заслуге у било којој области. Дучић је поседовао највиши степен, Велику ленту ордена, са орденским знаком на ленти и орденском звездом. Централни мотив аверсног медаљона је једна од раних средњовековних круна које су сачуване у ризници катедрале у Монци, а која је приписивана краљици Теодолинди. Традиционално, круном Италије се сматрала једна друга драгоценост из исте ризнице, такозвана *Гвоздена круна Ломбардије*. Између кракова крста налазе се такозвани *савојски чворови*, посебан и веома стари династички знак Дома Савоја.

МАЂАРСКА: *Мађарски орден за заслуге* - Степен Великог крста

HERALDICA CURIOSA

Женски кентаур је веома редак мотив у хералдици. Грб италијанског града Таормина је у том погледу репрезентативан. Људско тело кентаурске краљице је боје инкарната, коњски део је сребрн, коса ја златна, као што су и круна и скиптар, док је глобус природан. Основно поље штита је плаво.

Female hypocoentrans are very rare in heraldry. The equine Queen in the arms of Italian town of Taormina is an excellent representative of that rare breed. Her humane body is of incarnate colour, her equine parts Argent, the hair blond. Terrestrial globe is proper, while crown and sceptre are appropriately Or. The shield is, of course, Azure.

Румунска звезда, Велики крст. Grand Cross, Star of Romania.

Звезда 1. степена, Румунска звезда.
1st Class star, Star of Romania.

Орден белог лава, командирски крст, аверс.
Order of the White Lion, Commander Cross, obverse.

Командирски крст Ордена Спаситеља, аверс.
Commander cross of the Order of Redeemer, obverse.

В. ланга Италијанске круне, G. Cor-
don Italian Crown Order.

Лево: египатски Орден Нила, десно: мађарски Орден за заслуге. Left: Order of the Nile, right: Hungarian Order of Merit GC.

Године 1922. обновљен је кратковекни Кошутув Орден за заслуге. У односу на остала регуларна мађарска одликовања, овом ордену је припао највиши ранг (Орден витеза и обновљени аустроугарски Орден Марије Терезије и Светог Иштвана остали су изван регуларног корпуса државних одличја). Имао је пет степена, а највиши степен – Велики крст, који се налази међу иним одликовањима Јована Дучића – састојао се од орденског знака о ленти и орденске звезде. Аверсни медаљон орденског знака показује грб Мађарског краљевства, док је девиза Ордена *SI DEUS PRO NOBIS, QUIS CONTRA NOS? (АКО ЈЕ БОГ УЗ НАС, КО ЋЕ НАМ СЕ СУПРОТСТАВИТИ?)*. Иначе, поред и изнад Великог крста постојао је и специјални степен који се додељивао само државним поглаварима.

ЕГИПАТ: Орден Нила – Степен Великог официра

Године 1915. Хусеин Камал, египатски султан из албанске династије Мехмеда Алије, основао је орден назван именом древне реке чији је Египат дар. Томе је посвећен и арапски текст у аверсном медаљону орденског знака, чији превод гласи *ЗА СВЕ ДОБРО ЕГИПАТ ЗАХВАЉУЈЕ НИЛУ, СВОМЕ ИЗВОРУ ПРОСПЕРИТЕТА И СРЕЋЕ*. Орденска трака својом плавом бојом и златно жутом бордуром подсећа на воду Нила и пешчане обале кроз које протиче. Међу Дучићевим одликовањима налази се комплет инсигнија Великог официра (други степен Ордена), који се састоји од орденског знака о огрлици и грудне орденске звезде. Овај је орден био врло високо рангиран у негдашњем египатском Краљевству, па га је у реформисаном виду преузела и наставила да додељује и Република. Орден је реоснован 1923. године, и по некадашњем египатском протоколу, да би египатски држав-

љанин могао да буде одликован степеном Великог официра, морао је, ако је цивил, да поседује ранг државних службеника који имају годишњу плату у висини од најмање 1800 египатских фунти, а ако је војно лице, да поседује најмање чин «ферика» (генерала) или «лева» (бригадног генерала или, изузетно, пуковника).

ЈУГОСЛАВИЈА: Орден Светог Саве – Први степен

Орден посвећен творцу српске цркве и просвете основан је законом од 23. јануара 1883. Био је пре свега намењен награђивању заслуга у домену просвете, културе, књижевности, црквених послова и лепих уметности. Спадао је у најпознатија и најчешће додељивана краљевска одликовања. Касније је спектар заслуга за које се додељивао обухватио и заслуге у оквиру државне администрације, дипломатије и војне заслуге. Био је организован у пет степена, а Јован Дучић је био носилац Првог степена, чије инсигније обухватају орденски знак о ленти и орденску звезду. У аверсу орденског знака налази се икона Светитеља, окружена траком са натписом старословенском ћирилицом који у преводу гласи *СОПСТВЕНИМ ТРУДОМ СВЕ СЕ ПОСТИЖЕ*. У реверсу се првобитно налазио иницијал краља Милана, а после 1904. година оснивања (1883).

Орден југословенске круне – Први степен

Орден југословенске круне основао је краљ Александар Први 5. априла 1930 у спомен на ослобођење и уједињење Краљевине Југославије. Тиме је са закашњењем реализован пројект о оснивању Ордена круне који је био у програму српске владе још 1911. Додељиван је као знак признања за заслуге за Краља и Отаџбину и народно јединство. У суштини, то је био еминентно политичко-дипломатски орден који је од оснивања преузео

ону област коју је дотле покривао по рангу виши Орден белог орла. Орденске инсигније Првог степена састоје се од орденског знака о ленти и орденске звезде. У аверсном медаљону представљена је круна којом је 1904. године крунисан краљ Петар Први, док је у реверсу датум промене назива државе (*Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца у Краљевина Југославија*). Међу инсигнијама у заоставштини Јована Дучића постоји само орденска звезда, док орденски знак на ленти недостаје.

After transfer of mortal remains of Jovan Duchich, great Serbian poet and Royal Ambassador, from St Sava Monastery in Libertyville, Ill. to New Gracanitz Church in Trebinje, Republic of Srpska, an opportunity of-

Посмртно јастуче са инсигнијама О. Светог Саве и звездама Ордена Нила, Југословенске круне и Румунске звезде. Funeral pillow with inscriptions of St. Sava Order and stars of Order of Nile, Yugoslavian Crown and Romanian Star 1st Class.

ferred itself to open special permanent exhibition dedicated to his work and memory in Trebinje Museum. Among other items from his artistic collections, there found place a part of Duchich's own Awards and Decorations. It is not, as one would desire, complete collection, but nevertheless it is important part of his professional career and therefore a good occasion to evaluate his diplomatic achievements as illustrated by recognition and recompenses awarded to him by his own and foreign Sovereigns. The awards on display are:

Romania: Order of the Romanian Star, Grand Cross and 1st

(Continued on page 7)

(Continued from page 4)

Class set. Since Sash and Badge of GC and 1st Class are practically the same, obviously Duchich was given just Star of GC.

Czechoslovakia: *Order of the White Lion*, Commander class. This is the standard pre-war version, with arms of Provinces upon reverse arms of the star.

Greece: *Order of the Redeemer*, Commander class. A good quality badge of Greek origin.

Italy: Italian Crown Order, Grand Cordon. Complete set is preserved. The same commentary should be applied here as in the case of Hungary, since Italy apparently financed the Assassins that were trained in Hungarian Janka Puszt.

Hungary: *Hungarian Merit order*, Grand Cross set. Given proverbially bad relations between Hungary, home of the organised assassins team that eventually killed King Alexander I in Marseilles, and Yugoslavia, this is impressively high award.

Egypt: *Order of The Nile*, Grand Officer class.

Yugoslavia: *Order of Yugoslavian Crown*, Grand Cross class. This set is broken, and only the Star is still extant.

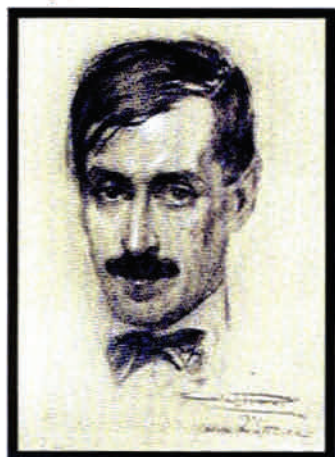
Order of St. Sava, Grand Cross set.

D.A. – D.A.

Звезда Ордена Св. Саве I. степен.
St. Sava Order GC Star.

Реверс Орденог знака Св. Саве,
I. степен. GC St. Sava Order
Badge, reverse.

Јован Дучић. Jovan Duchich.

The Municipal Arms of Serbian Cities, Townships and Villages

A Historical Collection #16

Townships and Counties of Serbia

Сви грбови који следе почи-
вају на претпостављеним бо-
јама, јер нам поуздани подаци
нису доступни. All arms that
follow have reconstructed tin-
tures, since reliable information
is missing.

Тутин (Tutin):

Најсиромашнија општина у
Србији поседује грб на коме
је тешко пронаћи детаљ који
би се могао сматрати херал-
дичким. The poorest county in
Plateau of Peshter has adopted
pseudo-heraldic arms in which
there is barely anything of her-
aldic nature.

Сјеница (Sjenica):

Ни у овом случају не знамо
поуздано ни боје ни датум ус-
вајања. Another guess regard-
ing tinctures and date of adop-
tion. The most prominent fea-
ture of the local economy, sheep
herds and cheese making, are
nowhere to be seen. However,
smelting, of which there is no
trace in Sjenica, is proudly dis-
played.

Мало Црниће (Malo Crniće):

Ништа више не знамо о ам-
блему ове мале општине но
што смо били у прилици да
саопштим у претходним слу-
чајевима. Мотив житног кла-
са и таласи воде веома су че-
сти у псеудохералдици. We
are no wiser regarding this Em-
blem; colours are possible com-
bination. The motives of wheat
ear and river waves are very
frequent in recent pseudo-
heraldry.

Љиг (Ljig):

Тешко описив амблем има као
централни мотив споменик у
центру Љига. This emblem is
quite difficult to describe. The
unrecognisable feature at the
centre is monument at the town
square commemorating fallen
warriors.

Кучево (Kučevo):

Још један псеудохералдички
амблем заснован на мотивима
рударства и топионичарства,
са готово неизбежном отворе-
ном књигом и таласима реке.
Another emblem with heraldic
ambitions, displaying instru-
ments of mining and smelting
together with indomitable open
book and river waves.

